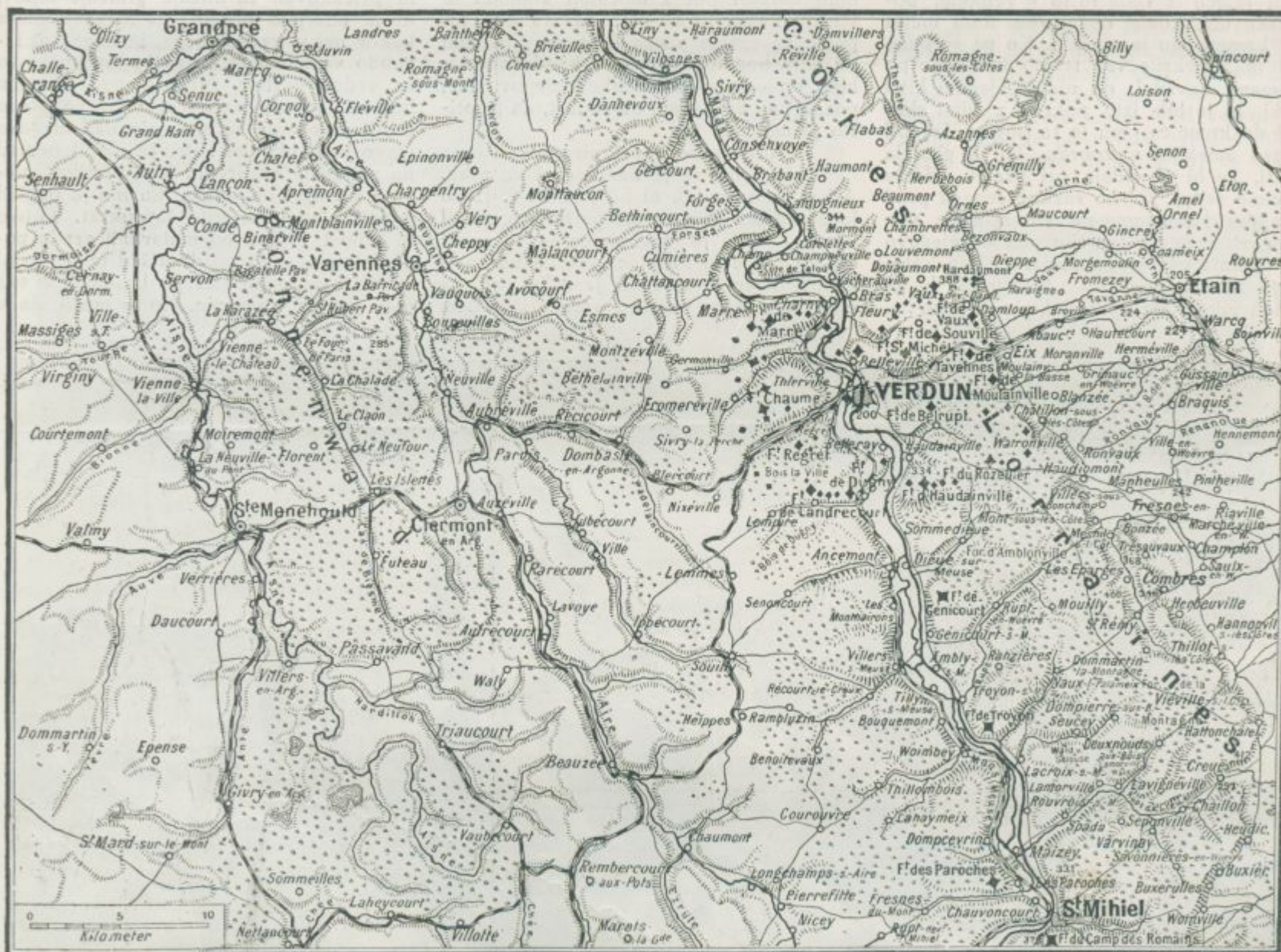

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 6. APRILA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 32

Zemljevid k bojem na Francoskem.

Bitka pri Verdunu.

Več kakor tri tedne se že bijejo silni boji za Verdun, kjer je zbranih na milijone bojnikov na obeh straneh. Verdun je s svojim goratim in dolinčastim svetom, s svojimi trdnjavami, ki so nasejane več kilometrov okoli Verduna, eden najbolj utrjenih krajev. Nemci so napadli pričetkom z velikimi silami in vzeli Francozom važne postojanke, a Francozi so pravočasno vse potrebno ukrenili za obrambo, posebno se odlikuje francosko topništvo. Ves svet napeto sledi dogodkom na tem bojišču, ker bi odločilna zmagá na tem prostoru morebiti odločila sedanjo svetovno vojsko ali vsaj njeno nadaljevanje zelo okrajšala. Prihodnji tedni nam gotovo prinesejo o tem važnih novic.

Usmiljenost med ranjenci. ☉ Branitelj Verduna. ☉ Brez strehe. ☉ † Dr. Ant. Stare. Padli junaki. ☉ Semenišče. ☉ Soc. demokrat dr. Siebknecht. ☉ Telesna straža banova.

Slike z bojišča.

Stanko Bor.

IV.

Na straži.

Eno mašo bom plačala,
da se bo za sina brala...
Narodna.

Jesenov Janez je bil ravno pri pranju svojega perila. Pral je na velikem, gladkem, poševno položenem kamenu, kateremu je odstrani postavil škafo z vodo. Zdajnjaj je pomočil srajco v vodo, jo parkrat okrenil v njej in jo potem naglo dvignil in v velikem, pobliskovem loku vržel zopet na kamen, da je voda brlzignila na vse strani, in jo drgnil z milom kakor za stavo. Očividno mu je delo prišlo, zlasti tista spretnost, s katero je jemal srajco iz vode in jo v velikem, pobliskovem, komaj opazljivem loku metal na kamen, mu je ugajala. Ko pa so pene od mila pokrile vso srajco in drsele po kamenu navzdol, da uidejo njegovi hitri roki, ki je bila isto pokrita z njimi skoraj do komolca, mu je ta pogled izvabil lahen smehljaj na obraz. To bi gledala mati, če bi ga videla pri pranju, videla recimo sedaj: široko razkoračenega pred pralnim kamnom, na katerem se vije njegova srajca v kupčku pen — njegovo delo, katerega se ni nikdar učil in katerega ni nikdar doma opravljal in bi ga sploh nikdar ne opravljal, da ni tako...

Janez se dvigne od dela, da se nekoliko pretegne, zakaj križ ga je že bolel, in pogleda naokrog. Na prostranem dvorišču je bilo živo in glasno. Eni so prali perilo, drugi čistili obleko, tretji puške, eni so glasno govorili o domu, drugi o bojnih doživljajih, eni so pri delu, ali brez dela peli, drugi so bili pri delu, ali brez dela zamišljeni.

Ravno ko se je Janez ozrl, se je pojavil pri vhodu na dvorišče njihov četovodja — in kakor že dolgo zaželeni in težko zadrževani klic je šel po dvorišču glas: »Pošta, pošta, pošta...«

»Ni bilo ni enega, ki bi te besedice ne izpregovoril, eden jo je vzkliknil, drugi ponovil in tretji in četrti in deseti in zadnji jo je ponovil kakor v veselem upanju in pustil svoje delo in hitel k četovodji.

»Janez Jesen!«

»Tukaj!« se je odzval Janez in si nemilo naredil pot z močnimi komolci in stegnil kakor bi se bal, da mu kdo hipoma ne vzame pisma, kar obe s penami od mila bogato obloženi roki. Janez je v hipu, ko je četovodja zaklical njegovo ime, pozabil na vse, samo na radost, da je prišlo pismo, ne.

»V take roke hočeš pismo?«

Šele sedaj se je Janez ozrl na roke. Ali ni za trenutek ni bil v zadregi. Hitro je potegnil z desno roko po hlačah, prijel karto — bila je razglednica — na robu, da sta palec in kazalec pokrila kar najmanjši delec — in že si je delal pot, da more v mirnem kotičku prečitati vrstice.

Razglednica je bila od matere — čudno, da je poslala razglednico. To ni njena navada. Pismo, dolgo in iskreno pismo, ali dopisnica, če je bil prenadležen in je hotel prepogostokrat imeti poročila — razglednic ne.

Janez se je vprl na pralni kamen in čital: »Predragi sin! — Tam pri Vas mora biti strašno! Vse do nas se čuje grozovito grmenje topov. Kakor daljni grom, ki ne obeta nič dobrega, nas pretresa to zamolklo grmenje. Plačala sem eno mašo za Tebe. Brala se bo 24. tega meseca pri naši podružnici. Udeleži se jo v duhu. Pristrčen pozdavi Ti pošilja Tvoja mati.«

Ko je prečital, je zastrmel nad vrsticami, jih preletel še enkrat z očmi, pa jih ni prečital. Potem mu je splaval pogled po dvorišču, obstal pri vsaki gruči, se ponudil pri njej, pa hitel zopet dalje kakor da ni našel pri njej tega, kar je iskal in pričakoval. In bližnje grmenje topov, ki je udarjalo dosedaj na njegova ušesa kakor nekaj vsakdanjega, je naenkrat izgubilo vsakdanjost, in beli oblaki, ki so se vedno gosteje zgrinjali nad bližnjim hribom, so mu naenkrat vtepli v glavo misli, kakor da se zgrinjajo nad njegovo glavo in okoli nje. Hitro je obrnil pogled na materine vrstice in jih še enkrat hlastno prečital in potem, ko mu je pogled zopet splaval na hrib, še enkrat. Potem je obrnil pogled od materinih vrstic pogledal tjavendan po dvorišču in si skušal vtisniti vsako posamezno besedico in ves njen pomen v spomin. Ko je mislil, da je

Ko utihne bojni grom . . .

Usmiljenost med ranjenci.

že popil ves prvi slaj dragih besed, je stopil k svoji vojaški suknji, ki je ležala na bližnjem kamenu, in hotel spraviti razglednico v žep — ali v tistem hipu je šele zapazil, da ni sliki na razglednici še prav nič posvetil svoje pozornosti. In prešinilo ga je kakor v hipu, ko je četovodja zaklical njegovo ime in je bilo torej gotovo, da je pismo tu, in prešinilo ga je kakor v hipu, ko je zazrl materine črke. Vrnil se je k pralnemu kamnu, se vprl nanj in se zazrl v sliko in čital pod njo:

Eno mašo bom plačala,
da se bo za sina brala.
Mašnik bo de mašo bral,
sin bo pa na straži stal . . .

Janeza se je hipoma polastilo čustvo kakor da pojejo domači fantje na vasi znano narodno in da mu done sladke melodije in znane besede na uho že od da-

Približal se mu je Jaka in ga zmotil v premišljevanju.

»Kaj pišejo, Janez?«

Janez mu je pogledal globoko v oči in rekel kakor bi mu ne zaupal svojega srca: »Pišejo, da se čuje grmenje topov vse v vas!«

»Kaj ne poveš!«

»In da ga smatrajo kakor daljni grom, ki ne obeta nič dobrega!«

»Seveda! kaj stoji še v pismu?«

Janez mu je pogledal še globlje v oči, potem mu je podal razglednico in mu napeto gledal v obraz, da spozna misli, ki se mu porajajo pri čitanju.

Jaka je ostal resen.

»Pa boš menda res stal na straži, ko se bo brala za tebe maša! Danes je trindvajseti, zvečer gremo!«

»Zvečer?«

In če kaj malega pozabiš, bo maša odtehtala!«

Jaka se ni šalil, zakaj obraz je bil resen in oči so gledale modro in odločno.

»Na vsak način sem materi hvaležen!«

»Si tudi lahko!«

Janez je spravil razglednico in se zopet lotil pranja, Jaka si je nabasal in prižgal pipo.

In čudno — Janez ni še pri nobenem materinem pismu občutil toliko in tega, kar pri tem; še nobeno pismo mu ni vtisnilo tolike resnosti ko to. Kakor lahen nemir mu je šel ves dan po glavi in nehote se je oziral na hrib; kakor težka slutnja ga je prešinjala, ko je zrl na hrib in mislil na grozote na njem; in pri vsem tem se mu je vselej zazdelo kakor bi imel talisman proti nemiru in slutnji. Talisman je bila tista razglednica.

Ali res samo razglednica? Ali ne besede, pisane od materine roke? Ali morda njih vsebina? Ali ljubezen, s katero jih je pisala? Ali morda vest, da se bo brala maša zanj in bo pri maši vsa vas molila?

Moj Bog, kako je ta vojna posegla v naše življenje, naša dejanja in nehanja. Z železno in kruto roko. Pod železno in kruto vlado je pa vendar vzkliklo toliko nežne in mehke ljubezni, ki bi morda

Brez strehe . . .

Begunci.

leč, ko se vrača po dolgem, dolgem času zopet domov . . . In bilo mu je naenkrat ko da je v zvoniku vaške podružnice: veselo pritrkovanje, razkošna razigranost, židana volja . . . Ali maša se bere topot zanj . . . In pretreslo ga je, da je na straži, nekaj korakov pred sovražnikom: grom topov, sikanje krogel; ranjenci; smrt . . .

»Četovodja je prinesel novico. Našim ne gre tu gori baš rožnato, zato gremo prej, nego bi sicer šli. Vidiš in čuješ, kako je tu gori!« Jaka je pokazal na hrib, ki se je kopal v belih oblakih. In ko je Janez molčal, je dodal; »Na vsak način ti bo prišla ta maša ravno prav. Tu gori ne bo časa obujati kesanja za vse grehe!

Francoski general Humbert, eden braniteljev Verduna.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

XXXVI. Nemesis.

Nobena žena ne zasovraži do dna srca, kar je nekoč ljubila. Izpremenljiva ženska čustva zadobe, kakor se zdi, v ljubezni neko obliko, ki se ne dá preobraziti v prvotni položaj ter se tudi ne dá uničiti. Naj je njeno srce še tako polno jeze, sovraštva, ljubosumnosti, koncem konca vendar najde ravnotežje. Potem je ravno tako neizpremenljivo kakor smer zemeljske osi proti solncu.

In raditega se ni čuditi, če je gospa Outram po krstu solzâ postala mirna, vdana, celo sočutna napram možu. Vpliv nanj

je bil presenetljiv. Neizraženo odpuščanje za sramotno izdajstvo, ki mu ga je naklonila, je vzbudilo že skoraj mrtva boljša čustva v srcu, ki se je postaralo v hinavščini in neodkritosrčnosti. In tekom naglo prešlih poletnih in jesenskih mesecev je izgubil vso svojo zaprto cinično čud. Povsod je sledil ženi v ponižnem spoštovanju, izkušal izvedeti vse njene želje in se je tudi po njih ravnal; ona ga je začela radi njegove nesreče gledati z nekim spoštovanjem.

Toda kjer odpuste ljudje, je mnogokrat neizprosna narava in njena služabnica Nemesis. Na neki tajnostni način je poskrbljeno, da skrivnostna izvrševalka pravice, usoda po imenu, ne more posnemati človeške velikodušnosti. In tako se je nekega dne zgodilo, da je gospod Outram padel usodi, ki ji je hotel ubežati, ravno v roke, in pokoreč se za svoj greh vrnil ženi — žrtvi prostost.

Nekega jesenskega dne — pihal je nenavadno silen veter — se je v priljubljenem kopalšču na kerryjski obali videla pozornost vzbujajoča postava. Na bregu,

ki ga je oblivalo solnce z zlatimi žarki, so zidali otroci gradove iz peska. Starci so sedeli zamišljeni. Mladina je ravno prišla iz kopalnih kabin, vsa razposajena po popoldanski kopeli. Toda to je bilo vse vsakdanje. Kar je dajalo življenju prav posebno sliko, je bila postava neke deklice, bila je Indijka ali Kvaterona. Oblečena je bila snežnobelo. Samo rdeči pas in rdeči turban z zlatim cofljem sta delala izjemo. Deklica je bila bosa, nad členki je imela srebrne obroče. Tudi njena zapestja so nosila neke vrste zapestnice iz cizeliranega srebra. Stala je nepremično kakor kip. Samo od hipa do hipa se je zaletel veter v njeno belo obleko ali rdeči pas in se poigral z njima. Marsikatero radovedno oko je obstalo na deklici, in različna so bila domnevanja o njenem rojstvu in o vzroku njenega bivanja v daljno-tujem kopalšču. Njeno stoji bi nekoliko razložila pričujočnost gospoda in gospe, ki sta sedela za njo dvajset do trideset korakov na malem, z morskimi osatom porastlem hribčku. Nobeden ni črnil besedice; vneto sta hitela risati postavo pred seboj. Zdaj pa zdaj sta

sploh ne vzklika, da ni bilo te železne in krute roke.

Kje ste domača polja in gozdovi? Kaj hrepeniš, polje, da te bo zopet orala ljubeča roka? Kaj šumite, gozdovi, pesem o daljnih junakih? Kaj si žalostna, vas, da so tvoji najboljši daleč, daleč in gledajo smrti v obraz? Kaj si jih želiš tako gorko in hrepeniče nazaj, kakor oni hrepenijo po tebi? Kaj cvete po oknih nagren in rožmarin in čaka težko in boječe? Kako prenašaš breme, starka, ki ti je vse sinove pobrala vojska? Tisto pot hodiš največkrat, k podružnici...

Ko je Janez opravil že vsa svoja opravila in je bilo do odhoda še nekaj časa, je mislil na pisanje. Hotel je pisati dolgo pismo in iskreno pismo — ali iskrenih besed pri vsej ljubezni ni bilo izpod peresa. Kakor navadno, suhoparno pismo se mu je zdelo, kar je hotel napisati. In je mislil.

Ali preden je zamislil par prvih primernih stavkov, je kriknil na dvorišču mladi kadet, poveljnik voda.

»Alarm!«

Za hip je vse ko onemelo pogledalo na poveljnika, jeli res, hip nato je že hitel vsak k svoji tornistri. Ni trajalo deset minut, ko je vod že korakal v sredino vasi, da se pridruži stotniji. Brez besed in hrupa se je zbral bataljon, vojaki so pozorno gledali v obraze poveljnikov. Bili so resni, ali mirni in dostojanstveni. Šele ko so odšli častniki k bataljonskemu poveljniku po navodila in na posvet, se je zganelo med vojaki. Vsak je vedel, kam gredo, dasi so bila mnenja različna in so eni z največjo gotovostjo zatrjevali, da gredo v ta in ta odsek, dasi so drugi trdili nasprotno. Glasneje in glasneje so se slišala mnenja kakor da ni pod božjim solncem v teh trenutkih dru-

Naši častniki pri izmotavanju skozi žične ovire na vzhodnem bojišču.

C. kr. generalni štabni zdravnik
† dr. Anton Stare.

gega bolj hvaležnega predmeta za razgovor.

Z vrnitvijo častnikov je nastal zopet mir. Stotnija za stotnijo je odkorakala. In ko so bili že izven vasi in so krenili po dobro zamaskiranem potu, so vedeli vsi, v kateri odsek gredo: na tisti hrib. Največji mir je bil zapovedan — in bil je mir, le polglasno so se razgovarjali. Mrak je padal na zemljo in z mrakom je bilo prepovedano kaditi — vrgli so cigarete, utrnili pipe. Potem je bilo povelje: eden za drugim, zakaj že je sikalo nad glavami, že udarjalo ob straneh.

Pogovor je onemel, noža je zdajinzdaj zastala, kjer se je domnevalo, da velja tisto brnenje po zraku baš mestu, kjer korakajo. Pa je udarilo ne daleč stran.

Ko so začeli iti navzgor, je udarjalo vedno bliže, vedno pogosteje. Tuintam se je skrivil hrbet, tuintam je kdo postal za hip, nato pa tem urneje pospešil korake. Kakor nekaj skrivnostno težkega je ležalo pred njimi, ležalo tam gori, kjer se zdaj in zdaj za hip posveti v noč, nato pok. In iz tistega skrivnostno težkega se vračajo nekateri oprti na puško, počasi in le z največjim naporom, drugi ne morejo, da gredo, zato jih nosijo. Tu ob desni gredo in jih nosijo. Zdajinzdaj se izvije v noč bolesten vzdih; kakor nehote...

Naenkrat se začne prav na vrhu bliskati vedno pogosteje, udar na udar, grom na grom, pok na pok. Zasveti se v noč kakor podnevu — vse obstane kakor prikovano na mesto. Ko izgine luč na desno ali levo, hitro naprej, potem zopet stoj.

Ne samo na vrh, tudi na to pobočje, hriba dežuje svinčena toča, dežuje vedno pogosteje, glej, zdi se, kakor da ne pada sedaj toliko na vrh nego baš na pobočje in to sem tem huje, na vse strani in vedno pogosteje.

vrgla na risbo svetle barve, ki sta jo jemala s palete, ležeče pred njima.

Čez tri četrt ure — med tem časom je bela postava vztrajala nepremično v isti stoji — sta se gospod in gospa dvignila. Gospod je nekaj dejal tako glasno, da je deklica mogla slišati. S kretnjo ženske koketnosti je potegnila s prsti čez turban in črne lase ter odšla z dostojanstvenim korakom proti hotelu. Mnogo oči ji je sledilo, marsikdo je strmel predrzno vanjo. Ona pa je vračala poglede z dostojnim, ljubkim mirom, ki je prisilil predrzneže in radovedneže, da so povesili pogled.

Isti večer je pripeljal poštni voz, ki vozi med Killarneyem in kopališčem, dva popotnika; bila sta gospod in gospa Outram. Prišla sta, da bi preživela par zadnjih tednov sezone na najlepši obali na svetu. Gospod Outram, ki je prej tako ljubil družbo, je zdaj iskal najbolj samotne kraje, kakor bi se bal tujih obrazov ali pa si želel samo družbe svoje žene. Ko sta se približala hotelu, je dejal:

»Jaz mislim, da bova tu par tednov prav mirno preživela. Sezona je bila, koli-

kor vem, zelo pičlo obiskana, in midva bova skoraj sama.«

Skočil je gibčno iz voza, kakor bi se bil ravno v hipu osvobodil strahu in našel zaželjeni mir. Posrečilo se jima je, da sta najela najlepše sobe v hotelu. Pod okni je ležal majhen vrt z lovorji; čez zelene vrhe sta lahko gledala na blesteče morje.

Toda drugo jutro je prišel gospod Outram k ženi in ji v veliko presenečenje dejal v prosečem tonu, ki ni dopuščal nobenega vprašanja:

»Mabel, jaz mislim, da bi bilo boljše, če greva takoj od tu. Preteklo noč sem preživel v mučnih skrbeh in strahu. Če bi spet imel svoj prstan!«

Bil je tako potr in izmučen, da je opustila vsako vprašanje.

Lastnik hotela je bil ves potr. Pri teh visokih gostih je računil vsaj na štirinajst dni.

»Ali Vam mogoče soba ni po misli?« je vprašal. »Lahko Vam dam drugo. Ali želite mogoče sami obedovati?«

Na vsako vprašanje je mogel gospod Outram odgovoriti samo:

»Ne, ne. Ničesar nimamo pripomniti. Toda —«

In odpotovala sta. Gospa Outram je bila vso pot zatopljena v globoko premišljevanje. Dospela sta k cilju, staro bivališče ob caraghskem jezeru. Visoko gori na hribu se je blestel bel zvon, šotor gospoda Maxwella, z malo plapolajočo rdečo zastavico.

»Jaz upam, da je Maxwell tu,« je dejal gospod Outram. »Zahteval bom svoj prstan nazaj.«

»Njega nikakor ne more biti,« je dejala žena, ki je želela, da bi bila njena res. »On se je poročil, kakor ti je znano, z neko Angležinjo na dinglejskem obrežju, in slišala sem, da sta potovala v inozemstvo.«

Upanja žareče obličje njenega moža je zadobilo zopet teman izraz kot prej.

V hotelu sta najela dvoje sob, in od usode preganjani mož je imel vsaj eno noč mir. Toda drugo jutro je ležal na njegovem obrazu spet žalostni, plašni izraz. Skrivaj je opazoval goste pri mizi, in kadar je prišel poštni voz, je oprezoval izza zaves pri oknu.

Čuj, na vrhu krik in vik v tujem jeziku! Kaj niso to ročne granate, ti zamolkli poki, ki done na uho? Čuj, tam na desno kliče trobenta k naskoku.

Povelje je prišlo od spredaj. Jeklo je zazvenelo, ko so pritrjevali bajonete na puške; puška je ostala v rokah; pospešili so korake, se razprostrli in razvili v bojno črto, nato v teku navzgor. Udarja

Sedaj, glej! Na mestu si, svetlo je ko podnevu! Vidiš ljudi, ki vpijejo v tujem jeziku...

Ko je bil sovražni naskok v ročnem metežu odbit, je Janez padel onemogel v od granate izkopano jamo. Teško je dihal od napora, srce mu je bilo, da ga je čul, pod čelom mu je nabijalo v silnem tempu. Položil je roko na levo stran —

začel kopati. Vse iznova je bilo treba kopati in zidati. Topovi so razdrli in zasuli jarek, niti sledu ni bilo več, kje se je nahajal, le bodeča žica, ki je molela iz zemlje, je približno kazala sled prejšnje utrdbe. Strašno je moralo biti zadnje dneve tu. Kako vse drugače je izgledalo, ko so bili zadnjič na tem hribu.

Mladi kadet se je plazil od moža do

Matevž Kersnik

iz Leš je padel na južnem bojišču. Počivaj v miru z materjo vred, ki je v veliki žalosti šla kmalu za teboj!

France Ferkulj

iz Strug pri Dobrepoljeh, pogrešan od novembra leta 1914. Da bi ga Bog še vrnil žalostnim staršem!

Jože Križman

iz Strug pri Dobrepoljeh, zgorel v baraki na laškem bojišču. Blagemu možu večni mir!

Ivan Cvelbar

iz Vratnega pri Št. Jerneju, padel je marca leta 1915 v Karpatih. Bodi ti lahka zemlja!

Štefan Kun

rojen v Pamečah, bil je ranjen pri Doberdobi dne 12. novembra 1915, umrl dne 21. nov. v bolnici Sternthal pri Ptujju. — Pokoj duši!

Janez Keber

iz Zagradišča, župn. Sv. Lenart p. Ljub., v bojih v Galiciji, Karpatih, na laškem ranjen in umrl 4. dec. 1915. Član in trobentač Orla. V m. p.!

Anton Pirc

iz Kamenč pri Braslovčah, je padel v Galiciji 16. avgusta 1915. Šele v devetnajstem letu — v nebesa hitel si k očetu!

Leopold Proj

iz Ljubljane, umrl vsled bolezni z bojišča 27. decembra 1915 v št. Vidu nad Ljubljano v bolnici. — Sveti ti večna luč!

Jožef Pišek

iz Ribjeka pri Mokronogu, na gališkem in laškem bojišču, padel 10. novembra 1915. Vzorni mladenič, uživaj lepše večne dni!

Anton Milkovič

iz Gropade pri Trstu, večkrat ranjen, padel na Kalvariji 14. nov. 1915. — Dragi Anton, časten ti spomin!

Gašper Robida

iz mozirske okolice v Savinjski dolini, padel na srbskem bojišču 20. sept. 1914. — Težka je bila ločitev, tem veseljša bo združitev!

Leopold Črtanec

iz Črnuč; padel je na južnem bojišču. Vrli „Orel“, počivaj v miru!

prav ob tebi, jemlje ti vid; zastoka prav ob tebi, hoče ti vzeti pogum — naprej! Padeš v jamo, ki jo je izkopala granata, se dvigneš — naprej! Kakor v čebelnjaku šumi, žvižga nad teboj, pred teboj, za teboj, ob tebi, žvižga, stoka, ječi — naprej! Čuj, drugi vpijejo, ne, rjujejo svoj hura! Daj, še ti!

tedaj je zatipal v levem zgornjem žepu materino razglednico.

Moj Bog, kako bi ga lahko kaj doletelo v tem strahovitem boju! . . .

Ali ni imel časa zbrati svojih misli, ni imel časa umiriti srca in se odpočiti. Že je prišlo povelje: na delo!

In odpel je lopatico od tornistre in

moža, šepetaje zaukazoval, kako in kaj, grajal in svaril, če so bili kje preglasni, zakaj ploha krogel je bil odgovor na vsako preglasno besedo.

Stokrat je bilo delo prekinjeno. Ali je posvetil žaromet, da so se vsi poskrili po jamah, ki jih jim je izkopala sovražna granata; ali je hipoma začelo deževati

Njegova žena je vse dobro opazila. Njegov strah je bil nalezljiv. Oba sta čutila, kako se je razgrinjala nad njima senca težke usode. In molče sta se sporazumela, mirno in vdano pričakovati usode. Ona ni vpraševala, on je ohranil svoje misli zase.

Drugi dan je mirno prešel. Gospod Outram ga je večji del preživel sam na jezeru. Tudi tu je iskal skrita mesta rajši kakor pa odprto vodo, kjer bi ga lahko opazovale nevidne oči. Zvečer je bil zelo veselo razpoložen in po večerji je dejal ženi:

»Jaz mislim, da je Maxwell na vsak način tu. Vsaj meni se zdi, da sem videl onega mladega divjaka, ki je bil zmerom z njim in ki sem ga na izkrcevališču, če se še spominjaš, skoraj vtopil. Jaz moram vprašati.«

To je storil in tudi izvedel, da je Maxwell prišel za nekaj dni na ribarenje. Sam je v šotoru in nima nikogar s seboj. Poročil se je baje z neko Angležinjo, ki je menda podedovala neizmerno bogastvo. V »Sentineli« se baje čita, da je gospod Hugo Hamerton padel in se smrtno ponesrečil,

ko je hotel na kamenitem bregu blizu svojih posestev rešiti dvema otrokoma življenje.

»Srečni človek!« je dejal gospod Outram, ko je to pripovedoval svoji ženi. »Maxwell je imel vedno srečo, samo takrat ne, ko je izgubil tebe.«

Ona se je žalostno nasmehnila.

Pretekla je drugi dan. Po zajtrku je gospod Outram spet omenil gospoda Maxwella.

»Danes popoldne ali pa jutri zjutraj bom stopil k njemu. Zelo zanimivo bo, ko bo pripovedoval o svojem hlapčevanju. In jaz moram dobiti nazaj svoj prstan. Ali ti ne pojdeš z menoj? Po kosilu se lahko popeljeva.«

Ona je zmajala z glavo. In tako tudi on ni šel, temuč prebil celo popoldne na jezeru. Po večerji se je potikal kadeč okoli hotela in iskal po svoji navadi v najgostejšem grmičevju najbolj samotna zavetja, dasi se je že popolnoma stemnilo. Dočim se je mudil v največji samoti, mnogo premišljal in neprestano mislil na talisman, se je zdelo, da se ničesar več ne boji. Enkrat

se mu je pač zdelo, da vidi neko pestro stvar skozi drevje, toda menil je, da se je motil, in se je spet potopil v svoje razmišljanje. Vsako premišljevanje je zaključil: »Da bi spet imel svoj prstan!« Slednjič se je sam sebi že zdel zaničevanja vreden, ker je pripisoval navadnemu prstanu tako važnost. Toda misel ga ni hotela zapustiti; držala se ga je s čudno silo, ki je ni mogel zlomiti.

Naenkrat mu je prišel na uho tih glas, komaj malo močnejši ko šepet; strahu je kar ostrmel. Glas je prihajal izza debela mogočnega javorja, v pojočem tonu, zdelo se je, kakor bi nekdo govoril sam s seboj. Razločil je v sanskritu besede:

»Bodi pozdravljen, o oče moj! Bodi pozdravljen dobrot delilec! Zakaj si obrnil obličje svoje od sužnje svoje in ji življenje izpremenil v črno noč? Brahma me je privedel čez morje k tebi. Jaz sem te našla in te več ne pustim.«

Gospod Outram je stal kakor bi ga bila zadela strela. Deklica je nadaljevala s pojoče-tožečim glasom. In pripovedovala je o svoji ljubezni do svojega dobrotnika,

krogel, da je moralo delo prestati; ali se je hotela sovražna artilerija osvetiti za ponesrečeni naskok, ali pa je hotela pripraviti pot novemu.

In tako je delo malo napredovalo. V jamah, ki jih je sovražnik nehote prekrbel, so se vgnezdili, po dva in dva, si naredili prsobran in priredili jamo za dan, ko bo treba mirno ležati v njem, kolikor mogoče udobno.

Z jutranjim mrakom je odšla polovica stotnije nazaj v bolj prirejene postojanke, druga polovica je naredko zasedla prostor in ostala na straži. In še od te polovice so bili nekateri ljudje postavljeni v naprej potisnjena skrivališča, da od tu natančno opazujejo sovražnika in takoj naznanijo njegove nakane.

Janez in Jaka sta bila skupaj v eni takih naprej postavljenih postojank. Kakor nekak nos je potisnil hrib tu nekaj zemlje naprej, prav lepo se je videlo od tu na pobočje na sovražnikovi strani. Janez in Jaka sta še v naglici vrgla nekaj zemlje pred se, pripravila puški in se zleknila v jamo.

»Ti, Janez, ta je pa morala biti precejšnejša kalibra, da je napravila tako jamo!«

»Mhm!« Janez je molčal in strmел na

pobočje pred se. Že v mraku je začelo sovražno topništvo živahneje streljati, pri prvem svitu je podvojilo živahnost. Kakšen dan bo danes, je Janez in ž njim vsak drugi vedel.

Udarjalo je blizu, zdaj tu, zdaj tam, stebri prahu in dima in zemlje in kamenja so se dvigali, kjer je udarila granata, bel oblaček je naenkrat zaplaval v zraku, kjer je udaril šrapnel. Nemilo je obiskal kak kamen Janeza in Jakata v jami, da sta se spogledala in drug drugega z očmi vprašala, jeli zadet.

»Na kaj misliš!« je vprašal Jaka.

»Saj veš! Na razglednico!«

»Dobro tebi!« Jaka se je zazrl na pobočje in ostro opazoval, kje udarjajo naše granate. Janez se je naenkrat obrnil do njega.

»Koliko je sedaj ura?«

»Šest!«

Janeza je objelo s čudovito mehko. Kaj če je udarjalo vedno huje in grmelo in ropotalo kakor za stavo, kaj če bi lahko vsak trenutek udarila granata v jamo, kjer straži, ali si najdejo krogle iz šrapnela pot v njo — Janez je mislil: Sedaj je cerkovnik že prvič pozvonil k maši, stopil v zakristijo in pripravil mašna oblačila, stopil k oltarju in pobrisal prah in odgrnil gornji prt. Prve ženske že prihajajo v cerkev, med prvimi prva je njegova mati. — Sedaj je cerkovnik opravil vsa opravila in stopil pred cerkev, da čaka mašnika.

Ko zapazi tega na potu, zazvoni v drugič. Cerkev se polni. Zadnji prihajajo. — Mašnik je tu. — Je oblečen v mašniška oblačila. — Stopa pred oltar. — Cerkovnik gre, da pozvoni v tretjič. — Mali zvonček pred zakristijo zapoje, mašnik stopi pred oltar.

»Udeleži se je v duhu!« je zazvenelo v ušesih. In Janez se je pokrival.

V tistem hipu se je Jaka nemirno obrnil, ga prijel za roko.

»Ali vidiš?«

»Kaj?«

»Gledaj naravnost izpred sebe, sto korakov!«

Janez se je nekoliko dvignil in napeto gledal.

»Zdi se mi, da se nekaj premika!«

»Ne zdi se, nego se v resnici premika!«

Ali vidiš na desno in na levo, in izza prvih drugi, tretji in četrti!«

»Saj res! O ti prebrisan možakarji!«

Kako so si lepo napolnili vreče z zemljo ali peskom! In kako jih lepo porivajo pred seboj! Čakaj!«

Janez je zgrabil za pripravljeno ročno bombo in že prijel za povoskani privesek, da ga iztrga in vrže bombo.

»Počakaj, da pridejo bliže! — Ali treba je naznaniti nazaj!«

Janez ga je debelo pogledal, na to se ni spomnil. In pa zapustiti to jamo in se splaziti v tem strašnem ognju nazaj — Janeza je malo zazebljo po hrbtu. V tistem hipu je udarila prav blizu granata, plast zemlje je padla v jamo, jo deloma zasula, deloma nemilo poizkusila trdoto njiju teles, bližnja eksplozija ju je pa deloma oglušila.

»Skoči nazaj do gospoda kadeta!« je napol vpil Jaka.

»Kaj, jaz?« je vpil Janez in se skušal izvleči iz zemlje, ki mu je noge zasula. Mislil si je: Zakaj ravno jaz?

»Sedaj ti, drugič grem jaz! Vsak enkrat.«

Janez se je z enim skokom oprostil zemlje, ki mu je ležala na nogah, zgrabil puško in že izginil iz jame. Ali komaj je bil iz jame in hotel plazeč se preiti v drugo jamo tik ob prvi, je strahovito udarilo, ampak mu je samo vzelo sapo in mu v istem hipu bilo, da ga je kdo udaril po glavi in ga omamilo.

Obležal je par hipov brez zavesten; ko je spregledal, mu je bilo temno pred očmi, sam ni vedel, kaj se godi ž njim. Hip pozneje se je nekoliko dvignil.

»Jaka!« je zavpil.

Nihče mu ni odgovoril.

»Jaka!« je zavpil glasneje vdruge in se še bolj dvignil, da pogleda po njem.

Goriško deško semenišče, kjer je bila bolnišnica. Italijani so ta nadškofov zavod v kljub rdečemu križu obstreljevali z vsemi kalibri.

pripovedovala, kako mu je sledila skozi Indijo v Evropo. Zagotavljala mu je svojo zvestobo in svoj sklep, da ga nikoli ne zapusti. On je pač uvidel kruto ironijo v njenih besedah, kakor tudi njen odločni sklep, da ga ne pusti ubežati. V prvem hipu ji je hotel uteči, a je takoj izprevidel, da bi mu sledila. Ni ostalo drugega, kakor da je ostal, oči v oči svoji nesrečni usodi, in vprašal, kaj hoče.

Za hip je počakal, da je pomiril živce. Nato je vrgel cigareto stran in stopil proti deklici.

Zdelo se je, da je nekoliko prestrašena. Gledala ga je s prosečimi očmi, ki so se svetile v mokrem blesku. On je ta znamenja dobro poznal. Za njimi je tičala nepremagljiva, zavedna odločnost značaja, ki se ne pusti preplašiti. Vedel je, da mu bo sledila do konca sveta.

»Satara!« je dejal resno.

»Da, gospod! Tvoja sužnja poslušala!«

Sklenila je roke pred seboj in pogled njenih velikih oči je drsel po njegovem obličju.

»Kaj te je prineslo semkaj? Zakaj si prišla, da motiš moj mir?«

»Zakaj kroži mesec okoli zemljematerne?« mu je odgovorila v istem tonu. »Zakaj hite reke v morje? Zakaj se dviga in pada morje v enakomerni izmenjavi?«

»Nehaj s temi prismođarijami in povej, kaj hočeš,« je dejal Outram nestrpno. »Jaz imam nekaj malega s seboj — segel je v žep in privlekel par srebrnjakov — in ti ne morem več obljubiti. Ti imaš pač službo? V Watervillu sem te videl z gospodinjo.«

Odklonila je ponujani denar z rahlo kretnjo, a vendar nekam zaničljivo, in zrla z žarečim pogledom vanj.

Gospod Outram se je razjezil. Zahtevala je naravnost neumnost, in neumnost je nepremagljiva.

»Ti pač veš,« je dejal, »da sem poročen. In potem bi pač morala uvideti, da je preteklo preteklo, za večno preteklo, in mora biti popolnoma pozabljeno, da v Evropi vladajo drugi nazori kakor pa v Indiji ter da ti jaz nikakor ne morem dovoliti, da mi slediš.«

»Gospod moj je jezen na dekle svojo,« je dejala. »Kaj je naredila dekla njegova, da je razdražila njegovo jezo? Preteklo ni preteklo za večno. Za otroke Brahma, Večnega, ni ne preteklosti, ne prihodnosti.«

Pri teh besedah je zamahnila z roko, kakor bi hotela odrezati vsak ugovor.

»Poglej, Satara. Neumnost, ki jo govoriš, je prav za Indijo. Toda za naše razmere je nekaj nečuvvenega. Jaz ti moram še enkrat povedati, da smo v Evropi, kjer vladajo čisto drugačni nazori, kakor vaši. K meni nikakor ne moreš. To je nemogoče. Zakaj ne ostaneš, kjer si? Ali niso gospodariji dobri s teboj?«

»Dobri? Pač. Toda dobri so tudi svemu psu. Ali bo vzel pobiralec klasja klas, če lahko vzame snop? Ali bo gospod moj pil vodo, če mu je vinska kri na razpolago?«

(Dalje.)

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

Nudil se mu je strašen prizor; o delih trupla, ki ga je videl, bi ne vedel, čigavi so, če bi ne vedel, da je bil tam pred par hipi Jaka.

Omoten kakor je bil je skočil pokonci, kakor da mu gori zemlja pod nogami, in jo udrl v eni sapi h kadetu, ne brigajoč se, da nudi s tem vso svojo postavo svinčenkam.

»Gospod . . . kadet . . . pokorno . . . naznanjam . . . Jaka . . . ne . . . pokorno . . . naznanjam . . . sovražnik se bliža . . . z vrečami . . . napolnjenimi . . . s peskom . . . sto . . . sto . . . korakov . . .«

Mladi kadet je začudeno pogledal Janeza, ki je bil videti napol iz uma in je bruhal pretrgano in težko sopeč besede iz sebe.

»Pa te je tako razburilo? Kako izgledaš!«

Janez ni razumel, kaj je govoril kadet.

»Vreče porivajo pred seboj . . . in se bližajo . . . v štirih . . . zaporednih . . . vrstah.«

Kadet je že pisal vest in jo poslal nazaj na stotnijsko poveljstvo, dal povelja svojim ljudem in se šele, ko je bilo vse v redu in vse pripravljeno za odbite napada, ozrl zopet na Janeza.

»Kaj je s teboj? Govori! Izgledaš, ko da te je že smrt držala v krempljih, pa si se ji zaenkrat izvill!«

»Prav tako je, gospod kadet, kakor ste ravnokar rekli! Jaka je mrtev . . .«

»Mrtev . . .« je ponovil kadet in bilo mu je žal vrlega moža.

»Jaz pa sem rešen! . . . Rešilo me je tole!«

Janez je z naglico posegel v žep in izvlekel razglednico.

»Tole!« je ponovil.

Kadet je vzel razglednico v roko, jo prečital in jo vrnil Janezu, ne da bi mu rekel kako besedico; šele čez par trenutkov mu je pogledal globoko v oči in dejal: »Odpočij se tu pri meni! za danes imaš dosti. Danes ne greš več na stražo!

Dr. Anton Stare, generalni štabni zdravnik.

(Slika na 4. str.)

Kakor bi nekaj manjkalo v Ljubljani po ulicah, tako se mi zdi, odkar je dne 14. marca umrl c. kr. generalni štabni zdravnik dr. Anton Stare.

Ako si dopoldne ali popoldne količkaj stopil po ljubljanskih ulicah, gotovo si srečal slokega, precej visokega, prijaznega, vedno se smehljajočega vojaškega zdravnika, ki je hitrih korakov hodil po mestnih ulicah in izginil sedaj v to, sedaj v ono hišo; posebno si ga lahko opazil v bolj stranskih in zakotnih ulicah vstopati v bolj preproste hiše. Večkrat si tudi opazil kmetski voziček, ki je vozil vojaškega zdravnika na deželo, posebno v ljubljansko okolico.

To je bil pokojni doktor Stare, eden najbolj domačih, najbolj prikupnih in potrpežljivih zdravnikov v Ljubljani. Njegove gmotne ugodne razmere so mu tudi dovoljevale, da je lahko vstregel željam svojega plemenitega srca ter uboge svoje bolnike mnogokrat zdravil brezplačno v mestu in okolici. Često je namesto plačila, ki ga ni dobil za svojo pot in svoj trud, bolniku še sam dal denarja, da si je kupil zdravil in boleznih primerne hrane.

Ker je bil že po svoji naravi prijazen, in veselega značaja, zlasti pri bolnikih, zato so mu tudi preprostejši ljudje vse zaupali, pogosto so ga klicali in imeli v velikem spoštovanju.

Zanimivo je bilo slišati, kako so njegovi bivši bolniki, malo premožni ljudje, ob njegovi zadnji boleznini molili zanj, da jali brati sv. maše v ta namen, da bi se priljubljeni dobri zdravnik še pozdravil, ako je volja božja. Ko smo mu sporočili o tem, se mu je smrtno-bledi obraz veselo nasmehnil, in je dejal: »Oj to so dobri ljudje!«

Dr. Stare je bil praktičen katolik. Redno je opravljal svojo nedeljsko dolžnost, in tudi v zadnji boleznini sta se z njegovim prijateljem svetnikom Simonom Zupanom lepo pripravila za pot na oni svet.

V boleznini je bil vzor bolnika. Veliko je trpel na obistih, a žal besede ni bilo iz njegovih ust. Ako so prišli prijatelji ga obiskat, nasmehnil se mu je obraz in tolažil je prijatelje in sebe, češ, bo že kmalu odleglo, govoril je prav tako kakor bi on stal ob postelji bolnikovi in smrtno-bolnega tolažil.

Toda če je bil sam s sestro, ki mu je stregla, takrat pa je večkrat dejal: »Sestra, z menoj je slabo,« potipal se za žilo in dostavil: »Prav slabo!«

Kakor vojak na straži, je čakal pokojni dr. Stare smrti pripravljen zase, le težko mu je bilo slovo od njegovih domačih. Gospa soproga je bila ob njegovi bolniški postelji noč in dan. Vsi so ve-

Burka »Prvi april.«

(K slikam na prilogi.)

Naši vzorni fantje 27. pešpolka so priredili dne 13. in 14. februarja v strelskih jarkih gledališko predstavo »Prvi april« in pri tej priliki nabrali za goriške begunce 375 K, kar kaže njihovo vzorno plemenitost. Naši junaki ne le da varujejo našo domovino pred navalom sovražnega Italijana, marveč žrtvujejo še svoj denar v olajšavo bede, katero je vojna z Italijo povzročila.

Svetovna vojska.

Rusi za Francoze.

Na ruskem bojišču je vladal splošen mir več mesecev, ker je v zimskih mesecih vojskovanje v teh krajih skoraj nemogoče. Tudi mesec marec je v teh krajih še zelo zimski. Zato v tem času ni bilo pričakovati, da bi Rusi že pričeli s svojo nameravano ofenzivo.

Nemški napadi na Verdun pa so sovražni ententi zopet vse račune zmešali. Vsi so se pripravljali na velike skupne napade, ki naj bi se uvedli proti osrednjim velesilam v istem času spomladi. — Toda naši zavezniki tega niso čakali. Napadli so Verdun in sovražnikom je bilo

Slika z Balkana.

deli, da ločitev mora priti, a vsi bi jo bili radi zavlekli, vsi so jo drug drugemu tajili.

Bogu vdan je trpel, krepil se je z molitvijo, posebno zadnje dni se je nebrojnokrat čez dan pokrižal, v zadnjih dneh si je zaželel rožnega venca, ki je tudi mrtvemu oklepal njegove roke.

Blagor mrtvim, ki v Gospodu umrjo, ker njih dela gredo za njimi!

treba spremeniti vse načrte. Francozi so morali zbrati večji del svojih armad pri Verdunu. Angleži so začeli na flanderskem, Lah je moral zopet pričeti s četrto ofenzivo in Rus z napadanjem v najneugodnejšem času zanj.

Anglež in Lah sta kmalu sprevidela, da naši niso pustili mej praznih proti njima, dobila sta batine in kmalu prenehala z velikimi napadi, ker bi bilo to le nepotrebno klanje ljudi brez kakega večjega uspeha.

Rus pa se zdi da ni tega mnenja. Čuti se močnega, razpolaga z nebrom človeškega blaga in zato ga sedaj samo na ljubo Francozom žrtvuje na tisoče in tisoče, ne da bi mogel pokazati količkaj uspehov. S tem, ker Rus tako drobi brez potrebe svoje vojne sile, bo dosegel le to, da bo ob zanj ugodnejšem času utrujen in razbit, kar je za nas seveda le ugodno. — Vidimo torej, da se je to spomladansko vojskovanje pričelo po sekiricah, katerim so dali napev — nasprotniki entente.

Amerika in Nemčija.

Na Nemškem so si glede vojskovanja s podmorskimi čolni navzkriž državniki in mornarji. Državniki ne morejo prekiniti zvez z Ameriko, ne toliko zaradi vojaških ozirrov, bolj pa zato, ker bi se v tem slučaju Amerika polastila vseh nemških trgovskih ladij, ki čakajo po ameriškimi lukah konca vojne. Pravijo pa, da se vrednost teh ladij lahko ceni na eno milijardo. S tem bi si osvojila Amerika po vojski vso prekomorsko nemško trgovino. Seveda bi Amerika kot sovražnica lahko še bolj podpirala naše sovražnike v Evropi z živili in strelivom in dolarjem. In gotovo bi vojska z Ameriko v našem smislu slabo vplivala na Grško in na Rumunijo.

Nemški socialno demokratični voditelj dr. Liebkecht.

Temu nasproti pa mornariški nemški krogi trdijo, da se mora boj s podmorskimi čolni brezobzirno nadaljevati. Če bi ne bilo treba ozira na Ameriko, bi blokirali lahko vso Angleško in Irsko in vsako ladjo, ki se bliža tem lukam, potopili. Tako bi bistveno obtežili Angležem preskrbovanje živeža.

Na ugovor, da je tako bojevanje proti mednarodnim pravom, odgovarjajo mornarji, da Angleži že ves čas vojske tako delajo in da kjer se gre za obstoj države, morajo prenehati vsi drugi obziri. Boljše je nekaj življenj žrtvovati z ladjami nego milijone ljudi gnati v smrt, naj si bo v vojni vrsti ali pa doma vsled lakote.

Odstop glavnega pomorskega poveljnika nemškega Tirpitzja kaže, da so za sedaj na vrhu državniki s svojo prisiljeno obzirnostjo, ki nočejo vojske z Ameriko, ampak skušajo vojsko s podmorskimi čolni tako voditi, da ne dajo Amerikancem povoda za napoved vojske.

Dogodki zadnjih dni.

26. marca. Rusi napadajo nemško in avstrijsko bojno črto, posebno ob Dini in v Besarabiji. Sovražni napadi so bili vsi povsod odbiti in so izgube Rusov velike.

27. marca. Včeraj so bili na laškem bojišču zelo hudi boji. Pri goriškem ob-

mostju so naše čete osvojile sovražno postojanko pred severnim delom višine Podgora. Ujele so 525 sovražnikov. — Na tirolski meji se vrše živahni topniški boji.

— Na severu Rusi še vedno napadajo Hindenburgovo armado. Pri Mokrožicah so ujeli 2140 Rusov. — Angleži so razstrelili nemško utrdbo pri St. Eloi južno od Yperna in uničili ondotno stotnijo.

28. marca. Boji z Lahi trajajo dalje. Pri Selcih so se hudo vdarili. — Ruske napade pri Stripi so naši odbili z minami.

30. marca. Na Goriškem so bili boji podnevi in ponoči; na obeh straneh so nastopile močne sile. Pri Selcih se še vedno bore za nekaj jarkov. — Rusi so prenehali z napadi na vzhodni fronti. — Pred Verdunom počasen napredek nemških čet.

◉ Zmes. ◉

Iz vojske.

General Ivan Pavlovič je sedel v svoji sobi pri mizi, kjer je ležalo vse polno zemljepisnih kart. Študiral jih je in premišljeval. Nato pa pozvoni. Sergej, adjutant, vstopi: Kaj ukažete, Prevzvišeni? — Sergej, glej tu sem na karto. Ali vidiš ta-lè grič? — Da, Prevzvišeni! — Grič morajo naše čete takoj zasesti. Poskrbi to nemudoma in sporoči mi, ko je delo dovršeno. — Da, Prevzvišeni! — Čez dvajset minut nekdo potrka. Sergej vstopi in po vojaško pozdravi. — Kaj je Sergej, moj sinko? — Prepokorno javljam, Prevzvišeni, da je grič zaseden. — Že zaseden? To je lepo, zelo lepo. Kateri oddelek pa je na vrhu? — Pokorno javljam; Oddelek sovražnikov, Prevzvišeni!

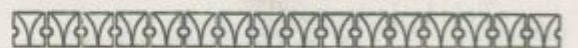
Tako drago!

Kmet pride k zobarju v mesto, da mu izdere zob. Zobar izvrši delo jako ročno, kot bi trenil je zob zunaj. Kmet se čudi hitremu delu, začudi se še bolj, ko izve, da mora plačati za tako majhen trud zobarju kar cel goldinar: To je vendar pomota. Naš pader mi je vlekel zob tri ure, stal je pred oknom, jaz sem sedel v hiši, pa me je izvlekel na zobu skozi okno; stisnil mi je glavo med

kolena in izvlekel zob in skoraj pol čeljusti; dva tedna sem bil zatečen. Za vse to mi je pa računil samo šestico, vi se pa niste prav nič trudili pa hočete goldinar!

Stara Ličana — telesna straža banova.

Listnica upravnistva.

Današnji številki prilagamo položnice doličnim gg. naročnikom, kateri nimajo naročnine za tretje četrtletje poravnane. Prosimo, da se položnice čimprej poslužite, ker bomo sicer list sredi aprila ustavili.

Gospodarska zueza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (urađni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

- zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga;
- zalogo najboljših mlekarskih izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;
- zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);
- zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;
- zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

Fellerjev dobrodejni, oživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

odstrani

bolečine v sklepih.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

ALOJZIJ TRINK

STAVBNO IN POHISTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL.

IZDELOVANJE
ŽNIDERŠIČEVIH PANJEV

Tat pod posteljo. Gospa Plahuta je brala in slišala marsikatero roparsko storijo: da se je bil ropar skrivil pod posteljo, odkoder je prilezel ponoči in je podaval moža in ženo, deco, mačka in psa. Gospa Plahuta ni pozabila vsled tega nikdar, da ne bi posvetila zvečer pod posteljo in kriknila, kadar je zagledala senco svojih lastnih brezpetnikov. Hišna je trdila celo, da posveti gospa večkrat čez dan pod posteljo. Umevno, da je pripravila gospa Plahuta s tem sebi in hiši marsikatero grenko uro, dokler se ni zgodilo, da so se uresničile vse sanje groze...

Bil je krasen poletni večer. Človek bi menil, da leži ob takem večeru vsak potepuh na kupu dehtečega sena, ali gospa Plahuta je bila drugačnega mnenja. Časi so hudi, ne dobi se živil niti za denar ne in tako se sliši pogostoma o tatvinah, vlomih in ropih. Lepe poletne večere, ko gre vse iz mesta, se plazijo tatovi in roparji skozi odprta okna in se skrivajo pod posteljo. Bil je torej krasen večer. Gospa Plahuta se je pripravljala na dolgo in nevarno pot iz obednice do spalnice, gospod Plahuta pa je listal še po večernih novicah.

V tem ga presenetil grozen krik. Žena prileti preplašena nazaj in vije roke: »Pod posteljo leži ropar, noge s škornji mu mole izpod postelje! Bežimo!«

»Samo če niso zopet tvoje šlebedre,« je dvomil gospod Plahuta. »Pojdimo pogledat.« — Žena ga je objela in prosila: »Bežimo, bežimo! Bog ve, koliko jih je; pomore nas...«

»Jaz da bi bežal?« se je vnesel gospod Plahuta. »Nikdar, tudi če jih pride dvanajst. Ti pojdi v kuhinjo in pošlji po policijo, jaz naredim tačas račun.« — Vzel je lovsko puško raz steno in stopal pogumnih korakov k spalnici. Gospa Plahuta pa je jokala: »Ne pustim te samega v smrt, s teboj umrjem!« Po policijo ne morem poslati, kuharica in hišna sta šli po opravkih.« — »Molči!« se je obregnil gospod Plahuta, »tvoje tarnanje mi preplaši roparja.«

Roko na petelinu je odprl previdno vrata spalnice. Zagledal je res škornje, ki so moleli izpod postelje, prave rokovnjaške škornje, vavene po vsej priliki, da hodijo po slabih potih. Gospod Plahuta je zavpil pri vratih: »Vdaj se, ti tatinska duša, sicer te ustrelim kakor psa!«

Roparski škornji se niso ganili. Še dvakrat je pozval pogumni gospod Plahuta roparja, da se vda kazni in pravici — potem — gospa Plahuta je zavpila: »Za božjo voljo — imej usmiljenje!« — potem je zagrmelo po tihi spalnici in trmasti škornji so se odmaknili bolj pod posteljo; gotovo je skrčil zadeti tat in ropar v smrtnem boju kolena.

»Morilec!« je jeknilo v srcu gospoda Plahuta, — »umoril si ga!« je vila roke gospa Plahuta. Prej tako pogumni mož je vrgel puško od sebe in je hotel bežati. Na pragu se je zadel v hišno, ki je priletela vsa prestrašena in vpraševala: »Kaj je, kaj? Slišala sem strel; da se ni zgodila nesreča?«

»Nesreča, kaj pa!« je jecljal gospod Plahuta. »Ustrelil sem nekega vlomilca; tam leži pod posteljo.«

»Ježeš! Ježeš!« je tarnala hišna. »Torej je postalo vendar res, kar je slutila naša gospa.« — »Res, res!« je stokala gospa Plahuta. »Pridem v spalnico, zagledam tiste strašne škornje, tečem h gospodu in on, pogumen kakor je, hitro s puško na škornje...«

Hišna je izpremenila čudno obraz in zahtevala: »V škornje! — Ali gospod, to so bili vaši škornji!«

»Bleda obraza gospe in gospoda Plahuta

sta pordela, oba sta stokala: »Moji škornji!« »Njegovi škornji?«

»No ja, gospodovi škornji. Rekel je, da pojde na lov. Davi sem nategnila škornje in namazala.«

»Aaaa!« sta delala Plahuta. Hišna se je zasmejala, je segla pod posteljo in je vrgla prestreljene škornje gospodu Plahuti pred noge.

Sklep povesti je tak: Gospod Plahuta si je kupil nove škornje, hišna je dobila boljše na plači in gospa Plahuta ne sveti zvečer več pod posteljo; hišna pravi, da ji je posvetil gospod.

Snaga in zdravje. Pernice, s katerimi se je pokrival bolnik, blazine, na katerih je ležal, je treba izprazniti in oprati, kajti ravno perje vleče bolezen nase,

se nabere telesne in vremenske vlage. Pa tudi, če ni bolnika, je treba nesti perje večkrat na solnce ali na veter, da jih zrahlja in posuši. Američanke trde, da je bolje staviti pernice na zimski mraz, kakor na solnce, mraz zamori baje tudi mrčes in bacile, ki se nabere v perju. Navadno dajajo pernice, katere je imel bolnik, v razkuževalnico. Ali dokazano je, da ne zamori suha vročina vsake kali boleznin in tudi žveplen sopar ni vselej zanesljiv. Najbolj zanesljiva je mokra vročina, ki pobere tudi prah; treba bi bilo oprati perje vsako leto enkrat, strkati in solnčiti pa je treba pernatost posteljo večkrat. To se naredi najlažje tako: Perje stresi v široke platnene vreče in namoči v kropu, kjer stoji do drugega dne. Drugi dan skuhaj milnico v velikem kotlu in kuhaj vrečo s perjem skozi eno uro. Ako je voda zelo umazana, premeni jo parkrat. Potem izplahni vreče na tekoči vodi, če je mogoče, obesi jih, da se odteče voda, iztisni perje in posuši ga v rešetih ali v jerbasih.

Zimske skrbi. Drugo zimo že stoje naši hrabri vojaki v snegu in ledu, burja piha vanje, mrzli dež, nalivi vode v jarke jih močijo. Naše misli so pri njih, vprašujemo se, kolika je nevarnost, da zmrznejo ali da jim odmrznejo udje. Vodja velike dunajske rezervne bolnišnice piše približno: »Začetkom prve zime v vojni je bilo več slučajev, da so zmrznili vojakom posamezni udi, posebno v goratih krajih. Prva

zima nas je naučila. Zdaj je vojak, ki gre v bojno zimsko polje, dobro zavarovan in zmrznjenje se je omejilo na redke slučaje. In tudi ti slučaji niso več tako nevarni, varstvo toplih oblačil je zadržalo več ur mraz, preprečilo je popolno zmrznjenje, kjer ni moglo preprečiti zmrznjenja na nogah, ker je moral stati vojak nepremično več ur na istem kraju. Nasledki takih majhnih ozeblin pa niso več tako nevarni, posebno če pride bolnik pravočasno v roke zdravniku, ki pozdravi in lokalizira vnetje in obvaruje druge ude prisada. Začetkom lanske zime se je pač večkrat zgodilo, da je zmrznila vojaku noga do kolen in da je ni bilo mogoče rešiti.

Zdravniška veda stremi predvsem za tem, da ohrani, kjer je le mogoče, život cel. Samo, kjer je nastopila radi prisada nevarnost za življenje, se mora zateči zdravnik k rezanju. Sicer se pospešuje zdravljenje zmrznjenih delov z ovitki, ki delujejo na to, da se oživi in pospeši obtok krvi in ustavi razkrojenje. Najhitreje zmrzne pri nogi palec in večkrat je po-

Burka »Prvi april«: Komični prizor.

1. Teršelič Ivan. 2. Rudež Adolf. 3. Štolfa Stanko. 4. Sfiligoj Viljem. 5. Vončina Andrej. 6. Sodja Valentin. 7. Judnič Josip.

Maškarada v strelskih jarkih sedme stotnije 27. pešpolka ob priliki gledališke predstave »Prvi april« dne 14. februarja 1916.

treba nanesti, da je bilo treba žrtvovati palec. Noga pa ozdravi za tem popolnoma in človek ne pogreša pri hoji palca, če je le bila noga zdrava v pregibu in na podplatu. Namesto palca dobi v obuvale mašilo iz plutovine, kjer je bilo odrezati kaj več, pa dobi nadomestne ude.

Najbolj varuje ozeblin umivanje z mrzlo vodo, gnetenje nog in mazanje z lojem ali kako

drugo mastjo. Namazano nogo zavij v svileni mehki papir in obuj vrhu tega nogavico, potem ovij nogo zopet s papirjem, v čistem deni podplat papirja ali slame, obuj se in ovij nogo vrhu gomašen do kolen z žakljevino. Žakljevina, ki je namočena v laneno olje ali v razredčeno smolo, ne prepušča ne mokrote ne mraza.

Profesor Martnay priporoča, da bi dobili vojaki obuvalo iz natronove celuloze, t. j. iz lesnatega papirja. Papir se malo zmane med rokami. Izprva je nogam neprijeten, ker je trd, ali pri hoji se omeči in zadržuje sneg kakor mraz.

Profesor Muna pravi: Vzrok mrzlih nog so vlažne nogavice, nogavice, ki niso vlažne ali mokre od zunanje mokrote, ampak od sopenja, ki prihaja iz nog in izpreminja nogavice v mokre mrzle obkladke. Ljudstvo vé to in si sestoji večinoma iz kolofonije. Namen vsa-

Burka »Prvi april«: Enoletni prostovoljec Stanko Štolfa kot »Polonica« v burki »Prvi april«.

kega prepojenja blaga s smolo je ta, da ne bi srkalo blago vode. Ta namen se doseže lahko s tem, da se prepoji nogavico z raztopino in napravi tako bran za mokrote in mraz. Boljši kakor kolofonija je za ta namen kolodij. Prof. Muna priporoča ta način:

Razprostri in zmešaj 4 grame kolofonije, 12 gramov kolodija, 4 grame ricinusovega olja, 16 gramov špirita, 64 gramov eterja. V tem zavija nogo v potiskan papir, iz papirja izhlapi mokrota hitreje in noga ostane topla. Smolnata raztopina, s katero je prepojen papir, napoji nogovico. Pridejo sicer malo trde, na to se pa privadi človek, ker ima tople in suhe noge.

Toda tudi obuvalo, črevlji, tudi za vodo, srkajo vase vlago in naredo mraz. Najbolje je prepojiti stopalo s smolnato raztopino; zlij kakih 40 gramov v obuvalo in obračaj obuvalo tako, da se razdeli moča enako po njem. Tudi laneno olje je dobro. Da ostane noga topla, mora biti obuvalo dovolj široko, vedno za eno številko večje kot je nogi primerno. Pri čizmah je dobro zatlačiti pod jezik oljnat papir ali obleci žilogrejkje kakor na roke. Noge, ki se pregibljujejo dosti po pravilih telovadbe, so bolj gibčne in ne omrznejo tako hitro.

V merodajnih krogih premišlujejo, kako bi bili vojaki bolje obuti. Slišijo se glasovi zoper gomašne ali dokolenke, in sicer zoper obe

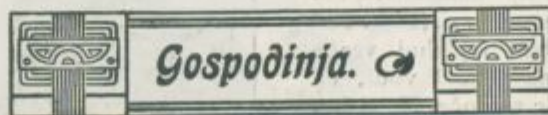
vrsti: usnjate kakor suknene. Suknene ne prepuščajo poleti zraka, pozimi se skrčijo in stisnejo žile ter ubranijo redni obtok krvi, ako primrznejo, so prava nevarnost za nogo. Tudi usnjate dokolenke ne varujejo nog dovolj pred mokroto, mrazom in blatom, s premrzlimi prsti se zakapčajo težko. Dočim pojejo nekateri slavo čizmu, ker se spravi lahko z ranjene noge, ker se sezuje in obuje hitro, ker se hodi lahko v njem, med tem ko ožuli črevelj rad nogo, je težak, se skrči v mokroto in dela težave, pri ranah in ozeblinah se mora večinoma razrezati, — hvalijo drugi črevlje, ki varujejo nogo do kolena mokrote in mraza in so posebno za zimsko vojsko primernejši od čizmov, ker branijo zmrzovanja in zmrznjenja.

Profesor Delepine v Mannheimu je pisal tudi o ozeblinah. On pravi, da varuje mraza najbolj tenka suha plast zraka med kožo in med obuvalom. To zadostuje, da se ne ustavi obtok krvi in da se ne naredo ozeblina. On priporoča svilene, z oljem napojene žaklje, ki ne prepuščajo vode, ali žaklje iz volnenega blaga, ki je podloženo s tenko podlogo, prepojeno s smolovino. Ti žaklji bi ovijali nogo do kolen, in sicer pod obuvalom. Nosijo se lahko par mesecev in branijo nogo mraza in ožuljenja. Teže imajo 12½ dekagramov.

Dr. Pribram svetuje, da bi si polimali vojaki nogo z mizarским limom, kar je staro ljudsko sredstvo za ozeblina in da se ne dobi ozeblin. Doktor je preizkusil to stvar na živalih in se je prepričal o izvrstnem učinku lima. Posebno palce bi bilo treba zavarovati tako, če že ne cele noge. Redek, gorak mizarский lim se namaže na platno in to se ovije še gorko okoli noge. Ovitek ostane lahko več tednov na nogi; kadar se ga hoče odstraniti, se ga zmoči z gorko vodo. S tako obvezo obvaruješ lahko tudi druge ude pred mrazom. Lim sam na sebi se strdi preveč, dr. Pribram priporoča to zmes: Raztopi 150 gramov lima v 350 gramov vode in primešaj 500 gramov glicerina ali lanenega ali konopljenega olja.

Najboljša bran ozeblin in zmrznjenja je široko obuvalo. Naši vojaki dobivajo zdaj debele slamnate pačme, ki se natikajo vrhu drugega obuvala. Slama in seno v črevlju sta bila vse čase dobra stvar. Nekaj je še, kar brani nogo izborno pred mrazom in ozebenju in pozdravi tudi stare ozebke. To je pretenka ali silno topla stvar — človeški las. Kadar si ne moremo segreti rok, si sežemo v lase. Lasje, vpleteni v volno ali vloženi v zvitek na palec, obdrže nogo topla.

Drgnjenje s snegom in odtajanje v snegu je prva pomoč za ozeblina in zmrznine. Bližina ognja in prenašlo prenešenje na toplo je naravnost strup. Žganjevi ovitki izvlečejo prisadni strup, posebno če je v žganju malo kafe, tako tudi lilijin špirit, arnica tinktura, žajbeljevo olje in podobno. Obkladki pečene repe, nastržek rumenega korenja zdravijo in vlečejo bolečino vun. Tudi pesne, otrobove in repne kopeli ali sam slan krop so znano ljudsko zdravilo za muke ozeblin.

Ječmen z oljem. Kuhaj posebej ječmen in posebej fižol. Ko je ječmen že napol kuhan, ga zalij s fižolovo vodo in skuhaj do kraja, vlij vanj eno ali dve žlici finega olja in pusti malo postati; fižol zabeli posebej in daj oboje na mizo.

Makrone. Razpeni 160 gramov sladkorjevega prahu, vanilijin prašek in dva beljaka, primešaj 160 gramov razsekljanih prstecev (datulji) in 160 gramov sladkih in 6 komadov grenkih mandeljev. Namaži pekačo z voskom, namoči žličko v mrzlo vodo in devaj kupčke

lepo po vrsti. V sredo kupčka deni kosček čokolade ali polovico mandeljeve peške in speci pri polaganem ognju lepo rumeno.

Zaplenjena jajca. Ženske pravijo, da so zmrzile vse kure ali da jih je snedel Lah. Jajec ni na trgu ne v Ljubljani ne drugod; ako je kdo tako srečen, da zagleda jajce, mora plačati 4 vin., da sme vprašati zanj, in 20 vin., ako ga muči pregrešna želja po njem. Lani so nam obetale ljube prodajalke, da bodo jajca po 40 vin. komad, in letos se bližajo temu veselju. Meseca novembra je dala neka ženska prodajalki svojevoljno 1 K za tri jajca! Skoraj kakor v Przemyslu. To draginjo pa nam pojasnjujejo zaplenitve, o katerih se sliši tu in tam. Listi so poročali o zaplenbi 38.000 jajec v Zagrebu, po Ljubljani so govorili, da so zaplenili v zatiškem samostanu 42.000 jajec, »Rundschau« pa piše, da so jih zaplenili pri neki gospodinjini v Ljubljani. »Rundschau« poroča nadalje, da so zaplenili prekupcem v Pre-ravi 210.000 jajec. Politična oblast v Moravski Budjevici je zaplenila 10.000 jajec, ki so bila namenjena v inozemstvo, in okrajno glavarstvo v Novemtargu je zaplenilo pol milijona jajec trgovcu Engländerju Zaborni pri Chabovki, ki so bila tudi namenjena izven naše države. Potem ni jajec!

Migrena ali glavobol se dado s porabo Fellerjevega blagodišečega, bolečine lajšajočega in osvežujočega rastlinskega esenčnega fluida z zn. »Elsa-Fluid« lahko odstraniti. Omoči se z njim čelo in senci ter pusti, da fluid počasi izpuhti, kar povzroči osvežujoč počutek. Kdor ve iz izkušnje, da je zanj pri glavobolu toplota boljše, ovije z »Elsa-Fluidom« nalahno vtirani senci s suhim robcem. 12 steklenic pristnega bolečine lajšajočega »Elsa-Fluida« pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). (ev)

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. do polne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bodete zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovar.